

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The governance of complementary global regimes and the pursuit of human security : the interaction between the United Nations and the International Criminal Court

Marrone, A.

Citation

Marrone, A. (2015, October 28). *The governance of complementary global regimes and the pursuit of human security : the interaction between the United Nations and the International Criminal Court*. Meijers-reeks. s.n., S.l. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/36027>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/36027>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/36027> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Marrone, Andrea

Title: The governance of complementary global regimes and the pursuit of human security : the interaction between the United Nations and the International Criminal Court

Issue Date: 2015-10-28

Samenvatting

De inzet van complementaire internationale regimes bij het streven naar menselijke veiligheid

De wisselwerking tussen de Verenigde Naties en het Internationaal Strafhof

Probleemstelling

In dit proefschrift is de werking van complementaire internationale regimes die als doel hebben om oorlogsmisdaden te bestrijden gebaseerd op beginselen zoals het primaat van de rechtsstaat, een multilaterale en collectieve benadering, gemeenschappelijke verantwoordelijkheid, mondiale solidariteit en wederzijdse toerekenbaarheid. Deze uitgangspunten bevorderen maatschappelijke vooruitgang, respect voor mensenrechten en het bereiken van duurzame vrede. In de huidige internationaalrechtelijke en politieke ordening zijn op korte, middel en langere termijn dringend oplossingen vereist die een balans aanbrengen tussen het 'recht' op humanitaire interventie en een transitie naar de 'verantwoordelijkheid' om burgers adequaat te beschermen. Vereist zijn juridische kaders die individuele grondrechten beschermen en die tevens werking hebben ten aanzien van misdaden die begaan worden in conflict en post-conflict situaties. De bescherming van de rechtsstaat kan bijdragen aan het vestigen van orde en stabiliteit in transitie-samenlevingen en ook aan het behoud van gedeelde, universele waarden door de internationale gemeenschap. Niet duidelijk is echter hoe internationaal humanitair recht en mensenrechten bij kunnen dragen aan een toepasbaar juridisch kader voor situaties die niet beschouwd kunnen worden als een gewapend conflict. Dit geldt ook voor de vraag aan wie schendingen juridisch toe te rekenen, het afdwingen van rechtszekerheid en maatregelen die de burger beschermen in conflict en post-conflict situaties. De historische, politieke en juridische kenmerken van dergelijke lacunes worden diepgaand bestudeerd met als doel een beeld te geven van een mondiale architectuur gericht op het omgaan met oorlogsmisdaden en gebaseerd op menselijke veiligheid. Om de oorzaken en de effecten te meten van een democratisch gelegitimeerde inzet van aanvullende regimes op conflict en post-conflict situaties is per geval verder onderzoek vereist. Dit met inachtneming van het gegeven dat een standaardanalyse niet mogelijk is. Wel zijn er waardevolle uitgangspunten in het theoretisch kader die bij kunnen dragen aan het formuleren van beleid ten bate van het voorkomen van conflicten en die bijdragen aan het herstel in post-conflict situaties.

In het afgelopen decennium is de oordeelsvorming op de rechtmatigheid van het 'recht' van humanitaire interventie door de internationaalrechtelijke wetenschap diepgaand geanalyseerd. Het risico op eenzijdige humanitaire interventies wordt ontleend aan het falen van het collectieve veiligheidssysteem dat na de Tweede Wereldoorlog is opgericht. Dit veiligheidssysteem

werd gekenmerkt door het delegeren van humanitaire interventies door de Verenigde Naties aan *ad-hoc* coalities als het enige alternatief voor het werkloos toezien bij gruwelijkheden, mensenrechtenschendingen en systematische gewelddaden tegen burgers. In het huidige post-Koude Oorlog tijdperk en met de aanname van het Statuut van Rome komt het debat over taken op het gebied van burgerbescherming naar voren. In dit debat dienen de rechten van het individu in conflict en post-conflict situaties centraal te staan. Dit debat strekt zich ook uit naar de verantwoordelijkheden van misdadige regimes en dadergroepen waarbij ook het straffeloos optreden van plaatselijke autoriteiten in conflict en post-conflict situaties moet worden gemonitord. De paradigmaverschuiving van het concept van internationale veiligheid naar het concept van menselijke veiligheid verdient analyse, met inbegrip van de ernstige tekortkomingen in de rechtshandhaving na gerechtelijke uitspraken op basis van de huidige supranationale regelgeving. De praktijk van de verantwoordelijkheid voor burgerbescherming verdient eveneens analyse. Dit geldt niet alleen voor geautoriseerd militair ingrijpen en VN-vredesmissies, maar ook voor andere *complementaire* instrumenten zoals het Internationaal Strafhof, dat ook worstelt met beschermingsmaatregelen voor getuigen en slachtoffers van schendingen van het internationaal humanitair recht. In overeenstemming met de *ex-ante* positie van het Internationaal Strafhof zou in de ideale situatie steun voorafgaand, gedurende, en na schendingen van de menselijke veiligheid in conflict en post-conflict situaties wenselijk zijn. Maar dit ideaal is geen realiteit, en zal het waarschijnlijk ook niet worden.

We zien dat sommige belangrijke landen en regionale politieke samenwerkingsverbanden afstand nemen van het Statuut van Rome. Hierdoor is het feitelijk juist om te spreken van een impasse in het ontwerp en de inzet van complementaire regimes. Dit proefschrift analyseert de sterke en zwakke kanten van complementaire internationale regimes en stelt hervormingen voor om daarmee antwoorden te vinden op de uitbreiding van *intrastatelijke* conflicten die zich kenmerken door ernstige misdaden. Daarbij gaat het ook om *interstatelijke* gewapende conflicten of gewelddadigheden waarop de internationale rechterlijke structuur op dit moment nauwelijks een antwoord heeft.

Onderwerp van de studie

Dit proefschrift bevat een zoektocht naar de waarde van 'complementariteit' en het dilemma van menselijke veiligheid in de context van de plurale, liberale en grondwettelijke zienswijzen op juridische en politieke structuren gericht tegen ernstige misdaden en schendingen van mensenrechten in de internationale context. Het probeert uitdagingen en kansen inzichtelijk te maken die een rol spelen bij het functioneren van complementaire internationale regimes gericht op het bevorderen van vrede, recht en maatschappelijke reconstructie.

Het proefschrift onderzoekt de dynamiek tussen de internationale instituties betrokken bij humanitaire interventies en de impact hiervan op missies: *a)* vaststellen van de feiten en omstandigheden van de mensenrechtenschendingen; *b)* het onderzoeken en het vervolgen van de daders van genoemde misdaden; *c)* het verzorgen van een andere vestigingsplaats, rehabilitatie en schadevergoeding voor de slachtoffers van deze internationale misdaden; *d)* de spanningen tegengaan tussen vrede en verzoening ten opzichte van recht en verantwoordelijkheid in de veranderende post-conflict samenleving; en *e)* het onderkennen van het belang van nationaal herstel en herontwikkeling met de inzet van vrede en recht als onafhankelijke en universele waarden. Om een maximaal resultaat te behalen ten bate van door gewapend conflict en misdaad getroffen samenlevingen beoogt deze studie de verdere ontwikkeling te stimuleren van een internationale architectuur die vrede en recht kan bevorderen. De huidige positie van het recht op het terrein van de handhaving van vrede en veiligheid kan prominenter gepositioneerd worden om *a)* de basis te leggen voor internationale humanitaire interventies, *b)* resultaten van missies te maximaliseren en *c)* burgerbeschermingstaken centraal te stellen.

Dit proefschrift benadrukt de betekenis en het in stand houden van de rechtszekerheid in internationale betrekkingen doordat complementaire internationale instituties de focus verplaatsten van collectieve veiligheid naar menselijke veiligheid, inclusief taken op het terrein van burgerbescherming. Het toont de uitdagingen in het werkveld van het internationale recht die gevolgen zullen hebben voor de bestuurlijke en institutionele omgang met vrede en recht. De huidige praktijk geeft een indicatie van de moeilijkheden in zowel conflict als post-conflict situaties. Het aanvullende karakter van internationale instituties ten bate van de menselijke veiligheid biedt om deze reden belangrijke kansen. Dit proefschrift bespreekt het snijvlak tussen beleid en wetgeving bij het doorvoeren van complementaire internationale regimes. Complementaire regimes hebben de potentie om nationale rechtstelsels wereldwijd te beïnvloeden als het gaat om de aanpak van bedreigingen van vrede en veiligheid. Zowel de Verenigde Naties als de geschiedenis van het Internationaal Strafhof als onafhankelijk juridische instelling worden diepgaand geanalyseerd. In theorie hangen de verhoudingen af van het snijvlak tussen recht en politiek en in het bijzonder van de wil van nationale regeringen om de beginselen van het internationaal strafrecht op te nemen in nationale rechtssystemen. Hiermee kunnen deze bijdragen aan het bestrijden van misdaad op een nationaal en internationaal niveau en ook bijdragen aan het realiseren van een democratische machtsbalans die flexibel genoeg is om zich aan te passen aan de selectieve mandaten van vredesoperaties. De drie delen van dit proefschrift gaan specifiek in op die situaties waarbij zowel de Verenigde Naties als het Internationaal Strafhof betrokken zijn.

Deze studie bespreekt tevens de tekortkomingen in de internationale reacties op situaties waarin grootschalige mensenrechtenschendingen plaatsvinden en wijst op de vereiste structurele veranderingen die nodig zijn om de hiaten in het beleid te dichten als het gaat om de omgang met eerste signalen van conflicten, non-actie, selectiviteit en politieke betrokkenheid ten aanzien van door oorlog en misdaden getroffen landen. De weg naar een dergelijke paradigmawisseling ten bate van burgers getroffen door oorlog en misdaad is zowel afhankelijk van de specifieke verantwoordelijkheden van individuele landen als van de internationale gemeenschap als geheel. Dit proefschrift onderzoekt de uitdagingen, hindernissen en zorgen in de huidige omgang met internationale strafrechtspleging zodat deze bij kan dragen aan het bereiken van duurzame vrede in situaties van oorlog en misdaad. Deze studie richt zich op de lacunes in betreffende juridische structuren. Ook draagt het mogelijke democratische oplossingen aan die de interactie tussen complementaire internationale regimes kunnen bevorderen.

Het proefschrift analyseert de verdragsrechtelijke instrumenten die de relatie tussen de Verenigde Naties en het Statuut van Rome reguleren en de noodzaak om in het verdragsrecht van beide organisaties de onderlinge verhoudingen te harmoniseren. Alle delen van deze studie richten zich op de structurele, normatieve en functionele zaken en de noodzaak van aanpassingen en institutionele hervormingen die bijdragen aan de introductie van beleid gericht op de werking van complementaire internationale regimes die menselijke veiligheid bevorderen. In andere woorden de 'link' tussen internationaal recht en menselijke veiligheid.

Onderzoeksvraag

Om in situaties waarin menselijke veiligheid en waardigheid van burgers ernstig in het gedrang zijn te verbeteren, richt deze studie zich op de bestaande wisselwerking tussen complementaire internationale regimes. Dit wordt gevolgd door een aantal aanbevelingen.

De nadruk ligt daarbij op het zoeken naar maatregelen die bijdragen aan het handhaven van recht en internationale orde, zowel op mondiaal niveau maar ook tijdens interventies of missies. Deze studie onderstreept de noodzaak van een verantwoordingsstructuur die op hetzelfde niveau politieke en juridische verantwoordelijkheden handhaaft voor alle bij een conflict of post-conflict situatie betrokken partijen, inclusief niet-statelijke actoren. Hierdoor kan de internationale rechtsorde worden bevorderd.

De onderwerpen van deze studie worden aan de hand van de volgende vragen uitgewerkt:

- *Zijn we getuige van de opkomst van een internationale regelgeving die vrede en recht bevordert, inclusief maatregelen ten bate van menselijke veiligheid die toepassing kunnen krijgen in conflict en post-conflict situaties?*

- Wat voor uitdagingen, obstakels en zorgen zijn kenmerkend voor de beheersstructuren van complementaire internationale regimes?
- Hoe functioneren de juridische doorverwijzingen naar het Internationaal Strafhof en hoe werkt dit uit in de praktijk van interventies of missies?

Deze studie onderzoekt de uitdagingen en kansen die complementaire internationale regimes kunnen bieden en gaat in op de rol van de hierbij betrokken partijen.

Het proefschrift ondersteunt de zoektocht naar geschikte strategieën bij interventies, om zo een maximaal resultaat te behalen in het geval van oorlog en misdaden. Ook beoogt het de *beschermende, vergeldende en schadeherstellende* aspecten van rechtshandhaving in te brengen. Een eerste vereiste hiervoor is een *road map* van mogelijke interventies van complementaire internationale regimes. De internationale architectuur die vrede, recht en veiligheid moet bevorderen hangt af van een integraal bestuursmodel dat aansluit op internationale rechtsstructuren. Hieronder begrepen de rechtsgebieden van het internationaal humanitair recht, strafrecht en mensenrechten.

Doelstelling van het proefschrift

Doel van het proefschrift is het bevorderen van een effectieve strategie die de interactie bevordert tussen de complementaire internationale regimes. Dit in lijn met het beginsel van de menselijke veiligheid en de handhaving van het internationaal recht. In deze studie is de humanitaire benadering van menselijke veiligheid geïnterpreteerd als de paradigmawisseling van het centraal stellen van de veiligheid van de staat naar de bescherming van burgers indien overheden of politieke elites onwillig of onvermogen zijn op te komen voor de eigen burgers. Het rechtsbegrip 'menselijke veiligheid' biedt de mogelijkheid om fundamentele thema's in het internationale recht zoals onafhankelijkheid, soevereiniteit en internationaal bestuur, inclusief de rol van niet-statelijke actoren in internationale rechtsstructuren, te laten kantelen. Maatregelen gericht op menselijke veiligheid zoals burgerbescherming, het verzorgen van een andere vestigingsplaats, rehabilitatie en schadevergoeding zijn een absolute vereiste in situaties van oorlog en misdaad. De verschuiving naar veiligheid met een meer menselijk gezicht zou tevens gebruikt moeten worden om de wereldwijde strijd tegen ernstige misdaden en schendingen van mensenrechten te versterken en zou ook aan de basis moeten liggen van vredesmissies en het herstel van samenlevingen getroffen door oorlogsmisdaden.

Tevens geeft de studie inzicht in wat de meerwaarde is van samenwerking tussen complementaire internationale regimes ten bate van het bevorderen van vrede, recht en veiligheid. Dit beschouwd vanuit een juridisch, politiek en institutioneel perspectief. Verder beveelt het implementatie, hervormingen en democratische aanpassingen aan. Door de afwezigheid van een

supranationale organisatie gaat het debat over de toekomst van het internationaal strafrecht, tussen voorkomen en verantwoorden, richting de zorg over de voortschrijdende fragmentatie en de toename van regionale of decentrale internationale jurisdicties. Dit inclusief de lacunes in de verantwoordelijkheid voor humanitaire interventies die als oogmerk hebben om burgers in gewapende conflicten te beschermen. Deze studie beargumenteert dat voor de totstandkoming en het in praktijk brengen van een mondiaal systeem ten bate van internationaal strafrecht, welke tevens de mogelijkheid biedt om recht en internationale orde te beïnvloeden, inclusief *'l'état de droit'*, ofwel institutionele opbouw in plaatselijke rechtssystemen, het noodzakelijk is om de onderlinge competenties en werkverhoudingen van complementaire instituties af te bakenen. Dit zijn fundamentele voorwaarden in een mondiale democratische bestuurspraktijk en vervulling van deze voorwaarden kan bijdragen aan een pragmatische definiëring van internationale beheersinstrumenten met een complementaire werking.

Het doel van deze studie is om de uitdagingen die er zijn ten aanzien van complementaire internationale regimes te onderzoeken, zowel de institutionele vraagstukken over de vorm en inrichting, maar ook de politieke overeenstemming die vereist is om resultaten ten gunste van door oorlog en criminaliteit getroffen te verbeteren. Om die reden verkent deze studie de institutionele contouren van het opkomende stelsel van internationaal strafrecht als bijdrage aan het invoeren van mechanismen die op mondiaal niveau mensenrechten beschermen. In de behandelde twee casus ligt de focus op de gewenste vorm van complementaire mandaten ter plekke, de verantwoordelijkheid voor vroegtijdige signalering van politieke instabiliteit, chaos, corruptie, slecht bestuur en grootschalige oorlogsmisdaden. De inzet van complementaire mandaten wordt gekenmerkt door problemen in de operationele samenhang en gehanteerde normen in de samenwerking. De impact van VN-missies in een conflictgebied op humanitaire bescherming, veiligheidsvraagstukken en strafrechtelijke aansprakelijkheid wordt uitgebreid geanalyseerd. Dit met inbegrip van de resultaten van de strijd tegen straffeloosheid op alle niveaus, een element dat met de grootst mogelijk waakzaamheid door zowel de Verenigde Naties als het Internationaal Strafhof, met inbegrip van regionale intergouvernementele partijen, academici en het maatschappelijk middenveld wordt gevolgd.

Het doel van de studie is verder om duidelijkheid te scheppen op gevoelige thema's zoals a) de humanitaire missies die vrede en recht beogen te bevorderen; b) het handhaven van de internationale rechtsorde en de harmonisatie daarvan; c) de ontwikkeling van de leer van de menselijke veiligheid in het internationaal recht; d) de vormgeving en de balans in bevoegdheden tussen politieke, juridische en uitvoerende internationale publiekrechtelijke autoriteiten; e) de betekenis van complementaire bestuursstructuren- en instellingen; en f) het dilemma van de rechtshandhaving en de verhouding c.q. partnerschap van mandaathouders tijdens de uitvoer van operaties bin-

nen missies. De studie benoemt de mogelijkheden die mondiale structuren bieden om de rechtsorde te handhaven en te herstellen, en daarbij ook bij te dragen aan institutionele ontwikkeling in het geval van internationale dreigingen en misdaden. In een dergelijk politiek- en rechtssysteem hebben menselijke veiligheid en de grondrechten van individuen prioriteit. Complementaire internationale regimes zouden geleid moeten worden in lijn met deze prioriteit. De studie biedt een bespreking van de sturing van het recht in de context van menselijke zekerheid en duurzame vrede in intra- en eventueel interstatelijke conflicten. In de selectie van de besproken landen wordt de huidige dynamiek besproken die er is in het optreden van complementaire internationale structuren betrokken bij intra- en eventueel interstatelijke conflicten.

Opbouw van het proefschrift

In de inleiding van het proefschrift wordt een overzicht gegeven van de onderzoeksvragen, de toegepaste methodologie en de structuur van de onderwerpen. Het onderzoek beoogt bij te dragen aan het uitdagende theoretische debat over onafhankelijkheid, soevereiniteit en het te voeren beleid tussen handhaven van vrede en veiligheid en de paradigmaverschuiving naar toerekenbaarheid en verantwoordelijkheid binnen het internationaal recht. Het gaat in op de ontstaansgeschiedenis van het Internationaal Strafhof en zijn complementaire positie ten opzichte van de Verenigde Naties. Het analyseert de ontwikkeling van het internationaal strafrecht en het dilemma van het afdwingen van recht in een post-conflict situatie op basis van een dergelijk strafrecht. Ook wordt de behoefte besproken om zowel politieke als normatieve verschillen te overbruggen om burgers te beschermen in situatie van oorlog en misdaad. Verder stelt de introductie de problemen maar ook mogelijke oplossingen aan de orde ten aanzien van controversiële beheersvragen, het doel van en de redenen voor een multidisciplinaire aanpak, inclusief de onderzoeksvraagstelling, methodologie en de analysestructuur van het voorgestelde onderzoeksveld.

Het eerste deel van het proefschrift pleit voor de verkenning van complementaire regimes in relatie tot het dilemma van menselijke veiligheid. Het analyseert de ontwikkeling van juridische en politieke structuren die de grondrechten van individuen getroffen door burgeroorlog centraal stellen en de rol daarin van het internationaal strafrecht. Het richt zich verder op de hervorming van complementaire internationale regimes die als doel hebben de menselijke veiligheid in conflict en post-conflict situaties te verbeteren. Het beveelt een geïntegreerde benadering aan waarbij inzet van vrede en recht als instrumenteel wordt gezien voor menselijke veiligheid.

Het tweede deel analyseert de uitdagingen, problemen en vraagstukken binnen het zich ontwikkelende regime van het internationaal strafrecht en geeft inzicht in mogelijke kansen die gerelateerd zijn aan een integrale beheerstrategie ten bate van vrede en recht. Het bespreekt de reacties, de juridische

en politieke escalaties in de internationale gemeenschap gericht op intrastatelijke conflicten en grootschalige mensenrechtenschendingen. Verder wordt ingegaan op het snijvlak tussen politiek en recht gericht op een implementatie van complementaire regimes in door oorlog en misdaad getroffen samenlevingen. Afsluitend worden de kansen besproken die internationaal strafrecht kan bieden ten bate van de ontwikkeling van een universele jurisdictie aan de hand van het rechtsbegrip van de menselijke veiligheid. Het benadrukt het belang van politieke consensus inzake gerelateerde deelthema's en geeft een overzicht van de bevoegdheden onder bestaande complementaire internationale regimes.

Het derde gedeelte introduceert twee casus waar complementaire interventies momenteel plaatsvinden, te weten in Sudan (Darfur) en de Democratische Republiek Congo. Besproken worden de als 'laatste redmiddel' te beschouwen humanitaire interventies door de nieuwe instituties die voortkomen uit het Statuut van Rome en hoe deze ter plekke uitwerken. Dit gedeelte onderstreept het vereiste van een juiste synergie. Hierbij gaat het om een geïntegreerd besturingsmodel en een uitbreiding van het aanvullende karakter van internationale regimes die vrede en recht bevorderen. Het zich ontwikkelende complementaire strafrechtssysteem is niet voldoende werkbaar in de onderlinge relaties tussen de lidstaten van het Internationaal Strafhof. De conclusie is dat 'complementariteit' moet worden opgetild naar het internationale niveau. De ratificatie van het Statuut van Rome werd gefrustreerd omdat er geen verplichte samenwerking vereist werd met de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties in zaken die voorgelegd werden aan het Internationaal Strafhof (zie de art. 13 en art. 16 van het Statuut van Rome). Een eerste vereiste is de uitbreiding van het complementaire karakter van internationale regimes die humanitaire interventies bij ernstige misdaden als gedeelde werkingssfeer hebben. Dit is inclusief het formuleren van tegen internationale dreigingen en misdaden gericht beleid in combinatie met een verdere juridische uitbreiding van bevoegdheden. Dit hangt uiteraard af van de politieke wil om beheersinstrumenten te versterken in lijn met de huidige uitdagingen in de internationale constellatie en in combinatie met mogelijkheden om grootschalige mensenrechtenschendingen aan te pakken. De definiëring van '*complementaire internationale regimes*' hangt af van politieke besluitvaardigheid en de wil om samen te werken ten bate van burgers in conflict en post-conflict situaties. Het valt te bezien in hoeverre de politieke macht deze weg zal bewandelen.

Conclusies van het proefschrift

In de huidige internationaalrechtelijke en politieke orde ligt de betekenis van complementaire internationale regimes in het uitwerken van verantwoordelijkheden zoals onafhankelijkheid, soevereiniteit en internationaal beleid om daarmee de bescherming van mensenrechten en de verdere ontwikkeling van het principe van de menselijke veiligheid te bevorderen. De bevindingen van deze studie maken duidelijk dat een eventuele verdere ontwikke-

ling van internationale complementaire regimes invloed zullen hebben op de aanpak van escalaties in situaties van oorlog en vrede. Het 'aanvullende' karakter is gebaseerd op de verantwoordelijkheid van landen en de internationale gemeenschap om grondrechten van individuen te beschermen en centraal te stellen in oorlogs- en crisissituaties. Het debat over de afbakening van onafhankelijkheid, soevereiniteit en internationaal beleid staan centraal in de ontwikkelingen binnen het huidige internationale recht. Dit debat verdient open en democratisch te verlopen in parlementen en wetgevende vergaderingen en tussen de verschillende rechtssystemen en rechtstradities die de wereldgemeenschap kent. Dit debat moet bevorderd worden door de multilaterale instellingen die complementaire internationale regimes ondersteunen. Er zijn serieuze tekortkomingen in zowel de identificatie van eerste signalen, maar ook in de vormgeving van mandaten voordat, gedurende en nadat grootschalige mensenrechtenschendingen plaatsvinden. Daarbij schiet ook in de regio ondersteuning tekort, onder andere in het verlenen van politieke steun door regionale organisaties. Dit ondanks de juridische verplichtingen die op grond van het Statuut van Rome voortvloeien voor hun leden (bijvoorbeeld in het geval van de Afrikaanse Unie en de Arabische Liga). Verder zal het huidige uitwisselingsniveau tussen de instellingen die voortkomen uit het Statuut van Rome met de Verenigde Naties verbeterd moeten worden. Dit kan bijdragen (wanneer daartoe besloten is) aan een meer adequate aanpak van het herstel van door mensenrechtenschendingen en oorlogsmisdaden getroffen gemeenschappen. Concluderend plaatst deze studie rechtshandhaving in de context van constitutionele ontwikkeling en duurzame vrede.

De aanpak van humanitaire escalaties door complementaire internationale regimes bevat op dit moment nog geen duidelijke omschrijving van burgerbescherming, politie- en rechtshandhaving gedurende onderzoek en vervolging, inclusief bijstand in het geval van arrestatiebevelen gericht tegen krijgsheren. Deze studie houdt tevens rekening met de belangrijke thema's die momenteel onder het vergrootglas liggen bij de handhaving van vrede, recht en veiligheid. Specifiek gaat het dan om de vormgeving van vredesoperaties in relatie tot het streven naar internationaal recht en verantwoordelijkheid. Deze thema's reflecteren ook de gebrekkige implementatie van regelingen of verdragen in operaties en missies ter plekke. Zorgwekkend zijn de zwakke strategieën ten aanzien van menselijke veiligheid en de onvoldoende interactie tussen internationale instellingen. Deze uitdagingen hebben op velerlei niveaus een impact: lokaal, regionaal en internationaal, politiek, juridisch, historisch en ethisch, humanitair en economisch. Er is voldoende bewijs om de stelling te kunnen verdedigen dat het systematisch falen van het beheer onder complementaire internationale regimes vraagt om politieke eendracht en een *road map* van mogelijke wisselwerkingen. Het falen blijkt uit de 'test' van burgerbeschermingsmissies in de Afrikaanse Unie en de Arabische Liga en de politieke afstand die zij momenteel nemen van het Statuut van Rome. De wisselwerking en de betrokkenheid in

staatsopbouw op een lokaal, regionaal en internationaal niveau staan in het middelpunt van dergelijke uitdagingen. Hopelijk zal een dergelijke wisselwerking sturingsmodellen opleveren die bijdragen aan de ontwikkeling in de internationale samenleving waarin we de verschuiving zien van moderniteit naar postmoderniteit en waarbij de rechten van het individu worden geborgd door systematische hervormingen.

In deze studie worden de mondiaal opkomende juridische en beleidsmatige uitdagingen besproken en de beweging naar complementaire internationale regimes ten bate van lokale, regionale en internationale stabiliteit. Het bespreekt humanitaire interventies vanuit de plicht dat burgers beschermd moeten worden in situaties van oorlog en criminaliteit aan de hand van oude conflictbeheersingsmodellen en het behoud van menselijke veiligheid in conflict en post-conflict situaties. In de internationale machtsverhoudingen stuit een betrouwbaar verantwoordingssysteem gebaseerd op principes als neutraliteit, integriteit en universele geldigheid op verzet van sommige permanente leden van de Veiligheidsraad zoals de Verenigde Staten, China en Rusland. Deze studie wijst op de redenen hiervoor door te kijken naar het verleden en de huidige uitdagingen in het werkveld van internationale instituties. Instituties met een aanvullend karakter zouden beter uitgerust moeten worden om zo antwoord te kunnen geven op de uitdagingen en de complexiteit van internationale bedreigingen en misdaden. Helaas staat de opkomst van internationale complementaire regimes nog altijd in de schaduw van andere instrumenten bij het streven naar vrede en veiligheid.

De huidige samenwerkingsnormen blijven een controversieel element in het speelveld van de internationale betrekkingen en het internationaal recht. De vraag die daarbij naar voren komt is of complementaire internationale regimes een impact kunnen hebben op de oorzaken van dreigingen die *intra-* en *interstatelijke* conflicten kenmerken en bij kunnen dragen aan het voorkomen van grootschalige misdaden en mensenrechtenschendingen. Voorkomen en reageren moeten gezien worden als de twee zijden van dezelfde munt, gericht op herstel en het vermogen om een samenleving weer op te bouwen. Zoals uitgebreid besproken zijn de belangrijkste punten de verantwoordelijkheid om normen te verdedigen, de instemming voor het gebruik van geweld en het politieke engagement om steun te geven aan '*checks and balances*' gebaseerd op de verantwoordelijkheid van zowel staten als individuen.

De openstaande vraag blijft of het complementaire regime dat ontstaan is onder het Statuut van Rome kan profiteren van de humanitaire betrokkenheid van internationale politie en justitiecapaciteit als deel van een VN-verplichting van lidstaten. Urgent is de prioriteit om burgerbescherming door te voeren met onder andere taken als het verzorgen van een andere vestigingsplaats, rehabilitatie en schadevergoeding. Dit soort belangrijke activiteiten vragen om een plaats in het raamwerk van mandaten gericht op vrede

en recht in operaties en missies. De complementaire taken van internationale beheersorganisaties kunnen de internationale rechtsorde beïnvloeden wanneer zij juridisch vastgelegd worden. Dit kan bijdragen aan de wereldwijde strijd tegen de huidige straffeloosheid in situaties van oorlog en criminaliteit alsmede aan het overtuigen van de nationale jurisdicties hieraan bij te dragen door adequate burgerbescherming te organiseren en de veiligheidssectoren goed op hun taken uitgerust te hebben.

